

Jaarverslag

**Bureau Discriminatiezaken
Zaanstreek-Waterland**

2023

Erik Schaap
Coördinator
februari 2024

Meld het wél.

Inhoud

Voorwoord

Organisatie

Meldingen

Voorlichtings- en onderwijsprojecten

Overige projecten

Voorwoord

Voorwoord

In haar eerste voortgangsrapportage legde de in 2022 door de rijksoverheid ingestelde Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme vast dat achterstelling en ongelijke behandeling overal aanwezig zijn en iedereen kunnen raken. De commissie concludeerde in december van het afgelopen jaar dat er in Nederland discriminatie plaatsvindt op ieder van de in artikel 1 van de Grondwet genoemde gronden.

Ter illustratie: enkele maanden eerder publiceerde De Groene Amsterdammer een lang, bijna wetenschappelijk onderzoek naar de online haat tegen de LHBTIQ+-gemeenschap. Daaruit bleek dat de voorgaande twee jaar het aantal discriminatie-uitingen tegen deze community schrikbarend was toegenomen. De bevindingen van het weekblad sluiten aan bij die van het Bureau Discriminatiezaken. Steeds vaker en steeds harder worden LHBTIQ+-ers beledigd, uitgescholden en bedreigd. Via social media, maar ook in de fysieke wereld.

Het leed blijft niet beperkt tot deze doelgroep. Ook sommige andere minderheden lijken vaker de dupe te worden van onverdraagzaamheid. Het massale racisme dat kunstenaar Akwasi over zich heen kreeg als gevolg van zijn deelname aan het KRO-NCRV-televisieprogramma De slimste mens is wat dat betreft tekenend.

Discriminatie.nl Zaanstreek-Waterland – sinds 1 januari jongstleden de nieuwe naam van het Bureau Discriminatiezaken – herkent dan ook de door de Staatscommissie en De Groene Amsterdammer geschetste beelden. Het aantal klachten over discriminatie stijgt al jaren. Sinds 2017 is er bij het Bureau Discriminatiezaken ieder jaar een toename zichtbaar van het aantal meldingen. In 2023 kreeg het bureau – een incidentele ‘coronapie’ daargelaten – het hoogste aantal meldingen te verwerken in de bijna dertig jaar van haar bestaan. En hoewel dit cijfer niet automatisch betekent dat de discriminatie an sich is toegenomen, baart de almaar stijgende cijfertendens wel zorgen.

Waar voorheen op internet mensen af en toe anoniem de wetsgrenzen overschreden en discriminerende boodschappen achterlieten, is het inmiddels gebruikelijk om dat in alle openheid te doen. Het overgrote deel van de bedreigingen vond en vindt online plaats. Platforms als X, TikTok en Facebook laten (te) veel toe, van beschadigend nepnieuws tot regelrecht racisme. Ter illustratie:

sinds de overname van Twitter door Elon Musk nam volgens het Center for Countering Digital Hate het aantal racistische en homofobe uitingen toe met respectievelijk 53 en 39%. In 2022 ontving het Team Bedreigde Politici van de politie 1125 meldingen van bedreigingen, twee keer zoveel als het jaar daarvoor. Tezelfdertijd geneert een deel van de politici zich niet voor het verspreiden van schadelijke berichten over minderheden. Ze gebruiken daartoe niet zelden social media, met soms een door hun volgers gegenereerde haatstorm als resultaat.

De beheerders van met name veel internetfora modereren veelal niet of nauwelijks, waardoor in beginsel strafbare berichten zichtbaar blijven. Politie, OM en rechtbanken pakken, geplaagd als ze zijn door onderbezetting, slechts incidenteel verdachten aan. De door de overheid gefaciliteerde organisatie Meld.Online Discriminatie (MOD) registreert slechts een fractie van het aantal wetsovertredingen.

Een op het eerste oog merkwaardige tendens is dat enerzijds de wetgeving tegen discriminatie steeds beter wordt – in 2023 werd bijvoorbeeld artikel 1 van de Grondwet uitgebreid met de gronden seksuele gerichtheid en handicap –, maar dat aan de andere kant het aantal onbestrafte daders op dit gebied lijkt toe te nemen. De lat ligt hoog om tot een vervolging te komen. Te hoog, wat het BD betreft. Hier is ook meermaals over gesproken met politie en Openbaar Ministerie. In de hoop dat het Gerechtshof tot een andere afweging komt dan het OM heeft het BD eind 2023 besloten om een zogeheten artikel 12-procedure te beginnen. Dit in verband met het niet willen vervolgen van de eigenaar van een webwinkel die nazistische artikelen verkocht.

In 2023 ging een lang gekoesterde wens van het Bureau Discriminatiezaken in vervulling. De Nederlandse antidiscriminatievoorzieningen gaan sinds januari 2024 gezamenlijk verder onder de naam Discriminatie.nl. Dat komt de herkenbaarheid van de branche ten goede en leidt, mede door een aantal andere genomen en te nemen maatregelen, hopelijk tot een grotere bereidheid om discriminatie te melden. Uit het voorgaande blijkt dat dit hard nodig is, zowel om afdoende zicht te krijgen op de problemen als door er maatregelen tegen te kunnen nemen. Discriminatie.nl Zaanstreek-Waterland zal zich net als in het verleden blijven inzetten voor een laagdrempelige, onafhankelijke werkwijze, met als doel het voorkomen, signaleren en bestrijden van intolerantie en onverdraagzaamheid.

Organisatie

Medewerkers

Discriminatie.nl Zaanstreek-Waterland beschikt over een zes leden tellend bestuur. Daarin hebben zitting Rina Kremers (voorzitter), Hüsnü Polat (secretaris), Parla de Hen-Rier (penningmeester), Herman van Kordenoordt (lid), Martin Pocornie (lid) en Janelle Fraenk (lid).

In december 2023 beschikte – toen nog – het Bureau Discriminatiezaken over zes parttime medewerkers in loondienst (3,5 FTE). Om de expertise van het bureau op peil te houden, volgden de medewerkers vorig jaar meerdere vakgerichte intervisie- en themabijeenkomsten.

Naast de betaalde medewerkers was er één dagdeel per week een onbetaalde kracht bij het Bureau Discriminatiezaken actief. Verder assisteerden er in zowel de Zaanstreek als Purmerend op onregelmatige basis vrijwilligers en beroepskrachten. Begin 2023 deed een studente van de Universiteit Utrecht met het oog op haar afstudeerscriptie onderzoek bij het bureau.

Financiën

Het Bureau Discriminatiezaken heeft sinds 1996 een samenwerkingsverband met de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan. In 2002 kwam daar Purmerend bij. De formalisering van de Wet Gemeentelijke Antidiscriminatievoorzieningen maakte dat ook de vijf (inmiddels als gevolg van fusies drie) andere Waterlandse gemeenten zich aansloten bij het BD. Daardoor kon het bureau overgaan op de behandeling, registratie en monitoring van klachten in de gehele (toenmalige) politieregio Zaanstreek-Waterland. In deze situatie is nadien geen verandering gekomen. Iedere Nederlandse gemeente is overigens verplicht om een laagdrempelige, onafhankelijke voorziening te faciliteren waar burgers terecht kunnen met klachten over discriminatie.

Sinds 1 januari 2023 verstrekken daarnaast vijf van de zeven gemeenten, in lijn met een dringend verzoek van het ministerie van BZK, een gemeentelijke bijdrage om preventiewerkzaamheden te kunnen laten uitvoeren. Dat zijn Zaanstad, Purmerend, Wormerland, Oostzaan en Waterland. Naast de reguliere bijdragen ontving het BD enkele projectsubsidies. Die waren bestemd voor twee meerjarige LHBTIQ+-projecten in zowel Zaanstad als Purmerend. Deze situatie wordt voortgezet in de jaren 2024-2026. Een zeer bescheiden deel van de

BD-inkomsten bestond uit donaties en uit de verkoop van materialen, met name boeken. Een verantwoording van de inkomsten en uitgaven is te vinden in het financieel overzicht over 2023.

Per 1 januari gaan we
verder als Discriminatie.nl
Meld het wél.

Landelijke ontwikkelingen

Ons bureau is lid van de brancheorganisatie Discriminatie.nl. Deze vereniging fungeert als centraal aanspreekpunt voor en van de antidiscriminatievoorzieningen en neemt onder meer de kwaliteitsverbetering en -bewaking in de sector ter hand. Het Bureau Discriminatiezaken had binnen de landelijke organisatie zitting in meerdere werkgroepen en is sinds 2021 verantwoordelijk voor de invulling van het X-account van deze koepelorganisatie.

In 2023 werd veel werk gemaakt van de versterking van de ADV-branche. Besloten werd onder meer om alle aangesloten bureaus vanaf januari 2024 te laten opereren onder de naam Discriminatie.nl. Het betekent dat het Bureau Discriminatiezaken ook als zodanig verder gaat, met de toevoeging 'Zaanstreek-Waterland'. De omvorming – compleet met een nieuwe website en nieuwe mailadressen – wordt op 9 januari

Organisatie

2024 door minister H. de Jonge (Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties) gepresenteerd. Een publiekscampagne maakt deel uit van de transitie. Een centraal meldingsformulier en een nieuw landelijk telefoonnummer moeten het melden van discriminatie laagdrempeliger maken. Verder wordt er gewerkt aan een vorm van intranet, waardoor alle ADV's gebruik kunnen maken van de daar gebundelde informatie. En er komt een ADV-Academie om medewerkers te kunnen trainen in de voor hen relevante taken (een vertegenwoordiger van het Bureau Discriminatiezaken nam zitting in de landelijke werkgroep die de Academie moet vormgeven).

Het kabinet heeft verder bij de Voorjaarsnota 2023 structureel €2,5 miljoen per jaar toegezegd om de preventietaken van de ADV's te optimaliseren. Het kabinet heeft gekozen voor een andere wijze van financiering van de ADV's. Dit loopt nu nog via het Gemeentefonds, met als gevolg dat gemeenten verschillend omgaan met het voor de bureaus bestemde geld. Als gevolg daarvan lopen de financiële mogelijkheden, en daarmee de werkwijze en kwaliteit van de Nederlandse ADV's, enorm uiteen. De nieuwe methode van financiering vereist een wetswijziging. Het zal daarom meerdere jaren duren voor de gewenste veranderingen zichtbaar zijn.

Provinciale/regionale ontwikkelingen

Noord-Holland telt vijf antidiscriminatievoorzieningen, die gezamenlijk de hele provincie bestrijken. De gebieden waarin zij werken, corresponderen met de politieregio's die bestonden tot 1 januari 2013. De vorming van de Nationale Politie had onder meer een nieuwe gebiedsafbakening en schaalvergroting tot gevolg. Discriminatie.nl en de politie handhaven zoveel mogelijk de korte lijnen die bestonden vóór 2013.

De Noord-Hollandse ADV's bespraken ook in 2023 regelmatig de gang van zaken in de provincie. Met de bureaus in Kennemerland en Noord-Holland Noord werd op intensieve wijze samengewerkt. Ze lanceerden in 2022 en '23 onder meer een gezamenlijke campagne om de naamsbekendheid van en meldingsbereidheid bij de Noord-Hollandse ADV's te vergroten. Voor de campagne – online en via onder meer toolkits en posters – werd het

Amsterdamse communicatiebureau De Wolven ingeschakeld.

Netwerk

Het Bureau Discriminatiezaken onderhoudt contacten met een groot aantal organisaties. Onverminderd belangrijk blijft de samenwerking met de collega-ADV's, de Zaanse-Waterlandse gemeenten, de politie en het Openbaar Ministerie. Vertegenwoordigers van de twee laatstgenoemde partners en het BD kwamen in 2023 tweemaal al dan niet online bij elkaar voor een (wettelijk vastgelegd) Regionaal Discriminatieoverleg (RDO). Afsproken is om in 2024 vaker bijeen te komen. Binnen het RDO worden onder meer discriminatie-incidenten besproken en de opties van een strafrechtelijke behandeling afgestemd. Verder verstrekken de partners elkaar geanonimiseerde zaakoverzichten van geregistreerde (mogelijk strafrechtelijke) discriminatievoorvallen.

Het BD had ook contact met tientallen andere lokale, regionale en landelijke organisaties. Daaronder bevonden zich scholen, media, gemeenten, buurt-, culturele en zelforganisaties, welzijnswerk, belangenbehartigers, archieven, Movisie, Theater AanZ, Live Your Story en het College voor de Rechten van de Mens. Het ging hierbij zowel om het behandelen van discriminatieklachten als om het uitvoeren van (soms gezamenlijke) projecten en het uitwisselen van informatie. Door het aantrekken van een nieuwe medewerker kon het BD in 2023 intensiever samenwerken met externe partners. Dit is ook terug te zien in het toegenomen aantal informatieverzoeken en heeft wellicht ook uitwerking gehad op het aantal discriminatiemeldingen.

Het BD heeft met vertegenwoordigers van andere ADV's zitting in een intervisiegroep op het gebied van klachtbehandeling. In 2023 kwam deze intervisiegroep meerdere keren bij elkaar. Besproken werden onder meer de werkwijze, actualiteit en specifieke dossiers. In 2023 vond er, in het kader van het Regenboogbeleid van Zaanstad en Purmerend, meermalen afstemming plaats over activiteiten met lokale, regionale en landelijke LHBTIQ+-organisaties. Relatief veel tijd is besteed aan het opzetten van een bidbook om Roze Zaterdag te mogen organiseren. Met succes; in juni 2025 vindt dit grootschalige evenement plaats in Zaanstad (zie de paragraaf 'LHBTIQ+-beleid Purmerend en Zaanstad').

Meldingen

Meldingen

Het Bureau Discriminatiezaken nam klachten en meldingen in behandeling over gronden die worden genoemd in onder meer de Grondwet, het Wetboek van Strafrecht en de gelijkebehandelingswetgeving. Mede op basis daarvan mogen mensen in Nederland in gelijke gevallen niet ongelijk worden behandeld op grond van levensovertuiging, herkomst, ras, geslacht, seksuele voorkeur, handicap, etc. Niet alle bij het BD ingediende klachten en meldingen verwijzen naar daadwerkelijke (strafrechtelijke) discriminatievoorvallen. Alleen na nader onderzoek door een bevoegde instelling, zoals het Openbaar Ministerie, de rechtbank of het College voor de Rechten van de Mens, valt immers vast te stellen of er sprake is van een strafbaar feit. In de hierna genoemde cijfers is niet opgenomen of de klachten/meldingen wel of niet gegrond zijn. Uitgangspunt bij de rapportage zijn de door cliënten ervaren gedragingen of uitingen.

Misbruik N-woord in examenstof

De aanbieder van lesmateriaal voor een beroepsopleiding biedt in een proefexamen een multiple-choicevraag aan waarin het N-woord meermalen op dubieuze wijze wordt gebruikt. Uit het als juist beoordeelde antwoord blijkt bovendien dat rassendiscriminatie in dit specifieke voorbeeld wordt getolereerd. Naar aanleiding van enkele klachten over dit landelijk gebruikte proefexamen vraagt het Bureau Discriminatiezaken aan de producent om de tekst aan te passen. In reactie biedt de uitgever excuses aan en belooft hij het boek met de examenvraag onmiddellijk uit de handel te halen en de al verkochte exemplaren terug te halen. Hij zegt verder toe de vragen in andere examens te laten screenen op mogelijke kwetsende uitingen. De auteurs, redacteuren en correctoren krijgen van de uitgeverij richtlijnen ter voorkoming van discriminatie.

Overzicht klachten / incidenten 2020 - 2023

Zaanstreek	2020	2021	2022	2023
totaal klachten/incidenten	94	117	79	84
Waterland	2020	2021	2022	2023
totaal klachten/incidenten	63	68	50	79
totaal	158*	186**	131***	166****

* Van één melding is de herkomst onbekend, vandaar het totaalaantal van 158.

** Van één melding is de herkomst onbekend, vandaar het totaalaantal van 186.

*** Van één melding is de herkomst onbekend, één melding kwam uit het buitenland.

**** Van drie meldingen is de herkomst onbekend, vandaar het totaalaantal van 166.

Toelichting bij de cijfers

Het aantal meldingen steeg in 2023 fors. Niet alleen ten opzichte van 2022, maar ook in vergelijking met eerdere jaren. Weliswaar lag het aantal meldingen in 2014 en 2021 hoger, maar dat waren 'stapelmeldingen'. In 2014 ontving het BD 88 klachten over de 'minder minder'-uitspraken van PVV-leider Geert Wilders. In 2021 deden veel mensen hun beklag over

onder meer verplichte coronatoegangsbewijzen, mondkapjes, vaccinatiemaatregelen en andere overheidsmaatregelen die Covid-19 in bedwang moesten houden. Deze incidentele uitschieters buiten beschouwing latend heeft het BD nog nooit in de 28 jaar van haar bestaan zoveel meldingen in behandeling genomen als in 2023.

Meldingen

De stijging past in een trend. Sinds 2017 is er in de regio Zaanstreek-Waterland een constante toename van het aantal meldingen. Ook landelijk neemt het aantal meldingen toe, en niet alleen bij de antidiscriminatievoorzieningen.

Een in samenwerking met het Amsterdamse bureau De Wolven uitgevoerde campagne met als inzet de vergroting van de naamsbekendheid en meldingsbereidheid kan hierbij een rol hebben gespeeld. Waarschijnlijker is echter dat de toegenomen verharding en polarisatie van de Nederlandse samenleving het aantal meldingen deden stijgen.

Ongelijke behandeling wegens handicap/chronische ziekte

Een werkgever heeft enkele werknemers de mogelijkheid ontnomen te solliciteren op een interne vacature vanwege een indicatie die de werknemers hebben vanwege handicap/chronische ziekte. De werknemers zijn de mening toegedaan dat zij ongelijk behandeld zijn wegens handicap/chronische ziekten en melden zich bij het BD. Het bureau staat de melders vervolgens bij in de klachtprocedure en uiteindelijk bij een verzoekschriftprocedure bij het College voor de Rechten van de Mens. Nog voor de zaak tot een zitting en een oordeel komt biedt de werkgever, die merkt dat er het nodige is fout gegaan, een schikking aan waar de werknemers tevreden over zijn.

De cijfers in dit verslag betreffen uiteraard niet het aantal daadwerkelijke discriminatie-voorvallen in de Zaanstreek en in Waterland. Net als voor bijvoorbeeld de politie geldt voor Discriminatie.nl dat alleen de top van de ijsberg zichtbaar is in het meldingenaantal. Onderzoek van onder meer het Sociaal en Cultureel Planbureau heeft uitgewezen dat minder dan 10% van de mensen die het slachtoffer werden van discriminatie hiervan melding maakt bij bijvoorbeeld de politie, een vertrouwenspersoon, het College voor de Rechten van de Mens

of een antidiscriminatievoorziening. Veel mensen willen, om allerlei redenen, geen klacht indienen over aangedaan of gesignaleerd onrecht. Het BD beschikte niet over het 'alleenrecht' op de afhandeling van discriminatievoorvallen. MOD, CRM, CIDI, COC, Meldpunt Islamofobie en de politie registreerden bijvoorbeeld eveneens klachten over ongelijke behandeling. De niet door het BD behandelde meldingen die bovengenoemde organisaties vastlegden, zijn – om dubbeltellingen te voorkomen – buiten dit jaarverslag gehouden. Verder hebben bewoners uit andere regio's bij hun 'eigen' antidiscriminatievoorziening of bij MOD (dat online discriminatie afhandelt) klachten ingediend over voorvallen die zich afspeelden in de Zaanstreek of Waterland. Ook hier geldt dat, ter voorkoming van dubbele tellingen, deze cijfers door het BD buiten beschouwing zijn gelaten. Wel vond en vindt er over deze 'externe' meldingen waar wenselijk overleg plaats met de instanties die ze behandel(d)en. In de tabellen op de volgende bladzijden zijn de klachten en incidenten die het BD registreerde uitgesplitst naar maatschappelijk terrein en grond.

Meldingen

Toelichting bij de cijfers

In vergelijking met 2022 was er vorig jaar vooral een verschuiving zichtbaar bij de terreinen 'openbare ruimte' en de gronden 'ras/afkomst/huidskleur' en 'seksuele gerichtheid'. In deze drie gevallen was er sprake van een sterke stijging. Bij 'seksuele gerichtheid' was zelfs sprake van een ruime verdubbeling. Dalingen bij de andere gronden en terreinen waren er nauwelijks. Dat verklaart de totale toename van het aantal meldingen in 2023. De stijging bij het terrein 'openbare ruimte' hangt grotendeels samen met de twee genoemde gronden. Het gaat veelal om bekladdingen en bedreigingen, al dan niet gerelateerd aan specifieke activiteiten of locaties. Zo werd duidelijk dat opvallend vaak LHBTIQ+ -uitingen in de publieke ruimte werden vernield, veelal Regenboogbankjes en -vlaggen. In de inleiding van dit jaarverslag is dit al genoemd als een fenomeen dat ook elders speelde. Gezien de toenemende intolerantie jegens 'anderen' verwacht Discriminatie.nl hierin vooralsnog voorlopig geen verbetering. Het is al met al een zorgelijke ontwikkeling.

Ook opmerkelijk is dat de stijging van het aantal discriminatiemeldingen voor het grootste deel op het conto van de regio Waterland te schrijven is. Met name Purmerend (van 30 meldingen in 2022 naar 54 in 2023) en de gemeente Waterland (van 8 naar 14) kenden een flinke percentuele toename. Op de derde plaats kwam Zaanstad (van 70 naar 80).

Tabel 2:

Uitgesplitst naar discriminatieterrein 2023

Terrein	aantal 2022	aantal 2023
<i>Arbeidsmarkt</i>	19	28
<i>Buurt/wijk</i>	13	18
<i>Collectieve voorzieningen</i>	21	15
<i>Commerciële dienstverlening</i>	17	13
<i>Horeca/amusement</i>	9	8
<i>Huisvesting</i>	3	4
<i>Media/reclame</i>	5	8
<i>Onderwijs</i>	7	12
<i>Openbare ruimte</i>	15	40
<i>Politie/Vreemdelingendienst/OM</i>	1	3
<i>Privésfeer</i>	1	3
<i>Publieke/politieke opinie</i>	3	3
<i>Sport/Recreatie</i>	8	3
<i>Overig/onbekend</i>	9	8
<i>Totaal Zaanstreek - Waterland</i>	131	166

Tabel 3:

Uitgesplitst naar discriminatiegronden 2023

Grond	aantal 2022	aantal 2023
<i>Arbeidsduur ((on)bepaalde tijd)</i>	3	1
<i>Burgerlijke staat</i>	1	0
<i>Godsdienst/levensovertuiging</i>	8	7
<i>Handicap/chronische ziekte</i>	17	18
<i>Leeftijd</i>	6	4
<i>Nationaliteit</i>	6	2
<i>Niet-wettelijke grond</i>	16	15
<i>Politieke gezindheid</i>	1	0
<i>Ras/herkomst/kleur</i>	59	86
<i>Sekse</i>	6	12
<i>Seksuele gerichtheid</i>	14	33
<i>Onbekend</i>	1	2
<i>Totaal Zaanstreek - Waterland</i>	* 138	** 180

* In meerdere dossiers is sprake van twee discriminatiegronden, vandaar het totaal aantal van 138.

** In meerdere dossiers is sprake van twee of drie discriminatiegronden, vandaar het totaal aantal van 180.

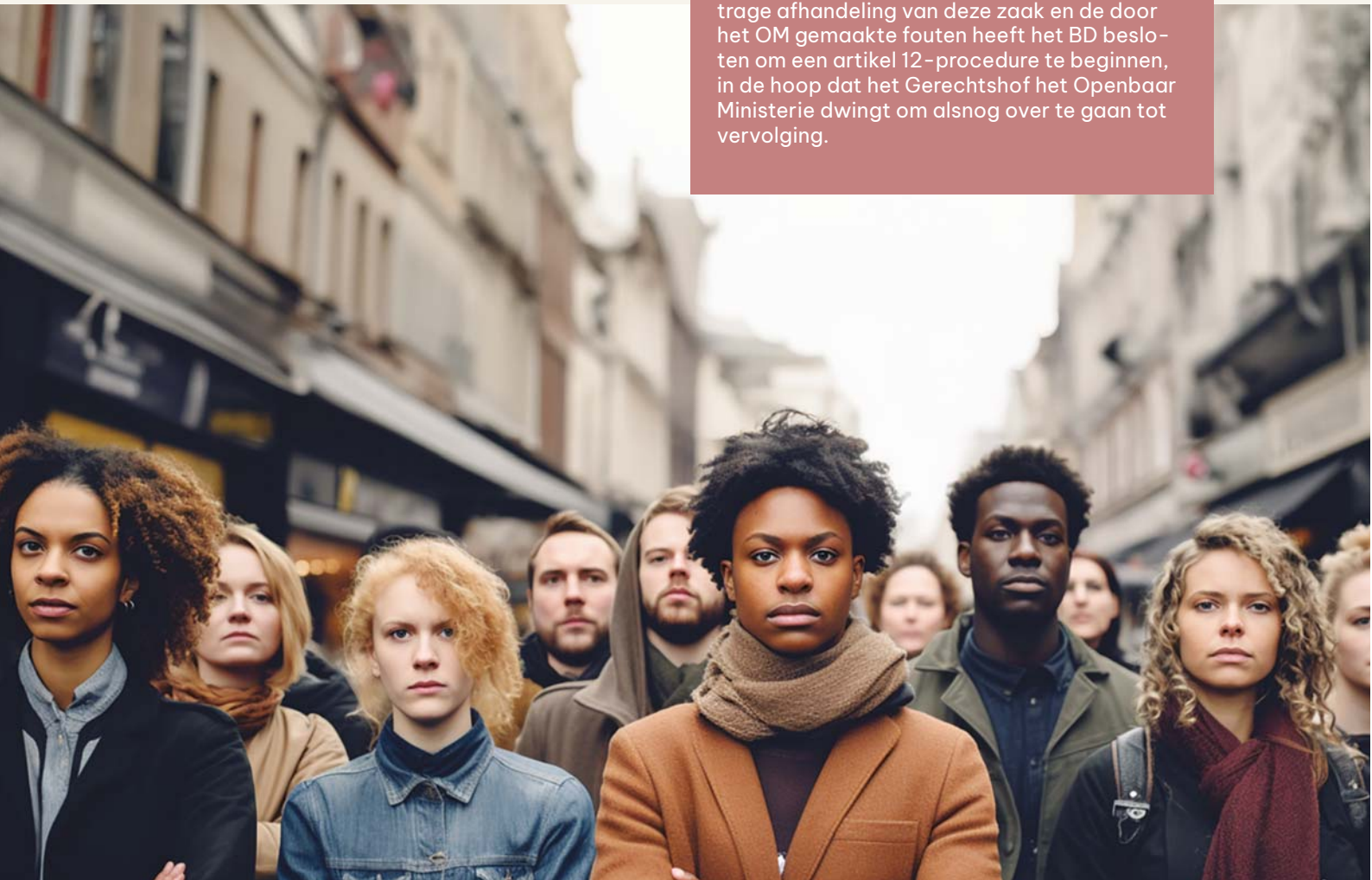
Meldingen

Extreemrechts / fundamentalisme

Het is een terugkerende observatie: evenals elders in Nederland hadden de Zaanstreek en Waterland te maken met extreemrechtse uitingen op social media. Het probleem lijkt eerder groter dan kleiner te worden. Waar in het recente verleden mensen bedreigingen en wetsoverschrijdende beledigingen veelal anoniem poneerden, gebeurde dat de afgelopen tijd steeds vaker met naam en toenaam. Steeds meer mensen lijken de schaamte voorbij. De normalisering van extreemrechtse geluiden is meer dan zorgelijk. Gecombineerd met nepnieuws, complottheorieën en misbruik van kunstmatige intelligentie is het soms zelfs gevaarlijk. De vele zogenoemde 'hondenfluitjes' die een partij als Forum voor Democratie verspreidt – online en elders –, maken de situatie er niet beter op. Sommige andere politici en hun partijen spreken zich eveneens openlijker dan voorheen uit tegen bepaalde minderheden. Relatief veel mensen zien deze uitspraken als een vrijbrief om te discrimineren, met alle negatieve gevolgen van dien.

Handel in extremisme (2)

In het jaarverslag over 2022 stond de volgende tekst: 'Het BD ontvangt een melding over een website waarop nazistische artikelen worden verkocht. Het betreft onder meer vlaggen met hakenkruizen en borstbeelden van Adolf Hitler. Het gaat niet om antieke verzamelaarsobjecten; alles is gloednieuw. Gezien de grootschaligheid van de verkoop besluit het Bureau Discriminatiezaken om aangifte te doen tegen de eigenaar van de site. Aanvankelijk besluit het Openbaar Ministerie tot een sepot – er zou geen sprake zijn van strafbaar handelen –, maar nadat het BD hiertegen bezwaar aantekende, werd er alsnog een onderzoek aangekondigd. Door capaciteitsproblemen bij het OM is het onderzoek op de lange baan geschoven. Medio 2023 komt er hopelijk een vervolg(ing) in deze zaak.' Inmiddels zijn we een jaar verder en heeft het OM laten weten de zaak te seponeren. Het BD heeft gevraagd om het sepot schriftelijk te motiveren. Gezien de gang van zaken, de trage afhandeling van deze zaak en de door het OM gemaakte fouten heeft het BD besloten om een artikel 12-procedure te beginnen, in de hoop dat het Gerechtshof het Openbaar Ministerie dwingt om alsnog over te gaan tot vervolging.

Projecten

Voorlichting / onderwijsprojecten

In 2023 ontving het Bureau Discriminatiezaken 112 informatieverzoeken, meer dan ooit tevoren. Dit is voor een groot deel te danken aan de inzet van een nieuwe medewerker. Zij hield zich specifiek bezig met het leggen van contacten met externe organisaties.

De verzoeken varieerden. Landelijke en regionale media vroegen informatie, organisaties wilden inleidingen en voorlichtingsprojecten, lokale overheden wensten adviezen.

In alle Zaanse-Waterlandse plaatsen waarmee het BD een gemeentelijke subsidierelatie heeft, zijn lessen verzorgd in het middelbaar, beroeps-, volwassenen- en/of basisonderwijs. Sinds de coronacrisis kan het Bureau Discriminatiezaken als vanouds gastlessen geven in het onderwijs. Er werd vorig jaar voorlichting gegeven aan 2737 leerlingen. Ter vergelijking: in 2022 waren dat er 2570. Het BD merkte overigens wel dat het meer moeite dan voorheen kostte om scholen te interesseren voor de aangeboden lesstof. Met name projecten over seksuele diversiteit – wettelijk verplicht als lesstof – kregen een minder warme ontvangst dan in eerdere jaren. Het BD heeft de indruk gekregen dat scholen soms gevoelig zijn voor weerstand van ouders ten aanzien van het aanbod, een teken des

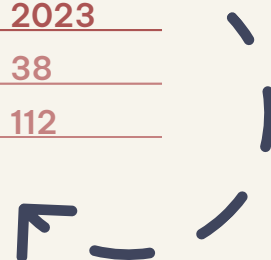
tijds dat in heel Nederland speelt.

In het kader van de extra inzet in de Regenbooggemeenten Purmerend en Zaanstad heeft het BD in 2023 samengewerkt met de theatergroepen AanZ en Live Your Story om op middelbare scholen les te geven over de LHBTIQ+-thematiek. Een kenmerkende reactie van een docent op het Regio College, een van de scholen waar Theater AanZ optrad: 'Het was een succes. Om en nabij de 220 studenten woonden de voorstelling bij. Het is een mooie en volwassen voorstelling waarbij de moeilijke thema's op zo'n manier zijn gebracht dat het niet te veel weerstand oproept en zeker een deel van de studenten aan het denken zet.'

Naast de reguliere lessen gaf het BD ook voorlichting aan onder meer nieuwe politieagenten, bewonersgroepen en andere organisaties. Het BD was iedere vrijdag aanwezig in De Bron (Poelenburg, Zaanstad), opdat eenieder die dat wilde tijdens het inloopsprekuren op een laagdrempelige wijze contact kon leggen met een vertegenwoordiger van het bureau. De outreachend medewerker van het BD bezocht talloze evenementen en organisaties in de regio om het Bureau Discriminatiezaken meer 'gezicht' te geven.

Tabel 4 - Overzicht informatieverzoeken 2020-2023

Zaanstreek	2020	2021	2022	2023
totaal informatieverzoeken	55	47	41	74
Waterland	2020	2021	2022	2023
totaal informatieverzoeken	28	27	23	38
totaal Zaanstreek-Waterland	83	74	64	112

Projecten

Onderzoek

In 2023 deed Nada Temelkov, student Migration, Ethnic relations and Multiculturalism aan de Universiteit Utrecht, in samenspraak met het Bureau Discriminatiezaken onderzoek naar de discriminatiemeldingen bij het BD door de jaren heen. Het leidde tot een afstudeerscriptie die door de universiteit hoog gewaardeerd is en die Nada de titel master of science opleverde. Het onderzoek – het eerste in zijn soort in Nederland – werd zelfs zo goed bevonden dat het wetenschappelijk tijdschrift Journal of Racial and Ethnic Studies haar scriptie zal publiceren.

Informatievoorziening

Het BD bracht in 2023 drie nieuwsbrieven uit. Om als organisatie zichtbaar te zijn en te blijven, zocht het BD ook regelmatig contact met nieuwsmedia. Dit leidde tot artikelen in een veelheid aan dagbladen en op nieuwssites. Het BD op haar beurt is geregeld met vragen benaderd door lokale, regionale en landelijke nieuwsorganen.

De eigen website, het Twitter-account @BDZaWa, de Facebookpagina en het LinkedIn-account zijn actueel gehouden met regelmatige updates. Eind 2023 is het BD begonnen met het omzetten van de 'oude' communicatie-uitingen naar de bij de nieuwe naam, Discriminatie.nl, te gebruiken toepassingen. Het betrof zowel aanpassingen aan de social media en mailadressen als folders, briefpapier, banners, etc.

Aan het BD-archief zijn de nodige boeken, rapporten en relevante artikelen toegevoegd. Al het documentatiemateriaal is voor iedereen gratis beschikbaar via het kantoor in Zaandam.

Wil je iets doen tegen discriminatie?

WIJ STAAN NAAST JE

Asli
Voorlichter Bureau Discriminatiezaken

Spreek je uit, kom naar [wijstaannaastje.nl](https://www.wijstaannaastje.nl)

'Wij staan naast je'

Na in maart 2022, de Internationale Dag tegen Racisme en Discriminatie, de campagne #wijstaannaastje te hebben gelanceerd, presenteerden de drie Noord-Hollandse antidiscriminatiebureaus in samenwerking met het Amsterdamse communicatiebureau De Wolven begin vorig jaar een aantal voor dit doel gemaakte billboards. Ze waren verspreid over Noord-Holland te zien in enkele honderden bushokjes. #Wijstaannaastje is afgesloten (in 2024 komt er waarschijnlijk een landelijk campagnevervolg, in samenwerking met het ministerie van BZK), maar de gelijknamige website blijft voorsnog wel online.

Projecten

LHBTIQ+-beleid

Purmerend en Zaanstad

Naast de eerder genoemde themalessen heeft het Bureau Discriminatiezaken ook, vaak in nauwe samenwerking met De Zaanse Regenboog, LHBTIQ+-gerelateerde activiteiten ontplooid. Zaanstad organiseert in 2025 Roze Zaterdag. Het BD dacht – als een van de vier initiatiefnemers – in 2023 mee over de invulling van het programma en het schrijven van het benodigde bidbook. Na de toekenning van Roze Zaterdag aan Zaanstad heeft het BD, als lid van de stuurgroep, relatief veel tijd besteed aan de uitwerking van de plannen. In 2024 zal de tijdsinvestering voor dit evenement verder toenemen.

In 2023 werd de Zaanse Regenboogprijs in het leven geroepen. Voor deze waardering van De Zaanse Regenboog en het BD komen personen en organisaties in aanmerking die zich inzetten voor Zaanse LHBTIQ+-ers en/of voor gender- en seksuele diversiteit. De prijs bestond uit een door de Zaanse kunstenares Ingrid Roos vormgegeven object en een bedrag van €100,- en werd op 10 juni uitgereikt in cultureel centrum De Bullekerk in Zaandam. De prijs ging naar de Paarse Vrijdag Krant (een krant voor en door jongeren-scholieren die jaarlijks verschijnt op Paarse vrijdag), vanwege het doel Paarse Vrijdag extra sterk te maken op elke school. In 2024 komt er een vervolg op dit initiatief.

Samen met medewerkers van het Gemeentearchief Zaanstad en De Zaanse Regenboog is de aanzet gegeven tot een themamiddag, eind mei 2024. Het wordt een mengeling van korte lezingen, film, theater, muziek en een expositie in het gemeentehuis. De komende maanden wordt hierover meer bekend. Met de gemeente Zaanstad en De Zaanse Regenboog is gewerkt aan een tweede editie van enkele LHBTIQ+-enquêtes. Die moeten een beeld geven van de acceptatie en emancipatie van deze groepen. De uitkomsten van een in 2022 afgenomen enquête maakten duidelijk dat veel mensen over wie de vragen gingen zich achtergesteld en gediscrimineerd voelden. De Zaanse Regenboog maakt sinds maart 2022 eenmaal per maand gebruik van een deel van het BD-kantoor in Zaandam, opdat daar voor de doelgroep een vast spreekuur kan worden georganiseerd. Het leidde tot een onregelmatige aanloop van mensen die vragen hadden of anderszins van gedachten wilden wisselen.

In Purmerend organiseerde het BD met Live Your Story gastlessen in het onderwijs. Ook werd er een Masterclass Intersectionaliteit verzorgd en was het bureau aanwezig bij LHBTIQ+-themabijeenkomsten.

Sinan Çankaya
in De Fabriek

Lezingen

Het BD organiseerde in 2023 de volgende publieksbijeenkomsten.

- 27 januari: Filmtheater De Fabriek (Zaandam): Vertoning documentaire *Between mountains and wars* met een inleiding door BD-medewerker/registraar Qali Nur en nagesprek met de joodse filmmaker Lievnath Faber (75 bezoekers).
- 23 februari: De Stoomhal (Wormer): Lezing door en vraaggesprek met Judith Koelemeijer over haar boek *Etty Hillesum* (76 bezoekers).
- 12 maart: Bibliotheek (Purmerend): Vraaggesprek met auteur Lale Gül (60 bezoekers).
- 10 september: Bibliotheek (Purmerend): Lezing door Judith Koelemeijer over haar boek *Etty Hillesum* (31 bezoekers).
- 7 december: Filmtheater De Fabriek (Zaandam): Vertoning documentaire *De Blauwe Familie*, plus lezing door en vraaggesprek met auteur Sinan Çankaya (53 bezoekers).

Slavernij en kolonialisme

In juni 2023 nam de raadsmeerderheid in Zaanstad een amendement aan waarin werd gepleit voor een wetenschappelijk onderzoek naar het slavernijverleden van de Zaanstreek. Het BD zag hiermee een vaak geuite wens in vervulling gaan. Het bureau heeft zich desgevraagd bereid verklaard om zitting te nemen in een klankbordgroep die de gemeente Zaanstad bijstaat bij een extern uit te zetten onafhankelijk onderzoek. Het is nog niet bekend wanneer dit onderzoek van start gaat.